(ప్రారంభం)

ఈ రోజు చలి బాగా తగ్గి ఉదయాన బయట వెచ్చగా హాయిగా ఉంది. మెల్లగా నా అడుగులు ఇంటి ఆవరణ లోని చెట్ల వైపు దారి తీసాయి. చెట్ల ప్రక్కన గూడులో పెద్ద కత్తెర తీసి అడ్డదిడ్డంగా పెరిగిన చెట్ల కొమ్మలను కత్తిరించడం మొదలుపెట్టాను.

ముందుకు వెళ్లి, బాగా గుబురుగా పెరిగిన పెద్ద తమలపాకు తీగను సవరిస్తున్నాను. అవకాశమున్న చోటల్లా తన వ్రేళ్ళను ఆసరాగా ఉన్న గోడలోకి చొప్పించుకు వెళ్ళిపోయింది తీగ. లోపలికి చేయి జాపి దొరికిన ఎండు కొమ్మలను ఆకులను తీసివేస్తున్న నేను అకస్మాత్తుగా ఒక వింత అనుభూతికి లోనయ్యాను.

అప్రయత్నంగానే నా స్మృతి వృక్షంలోకి జొరబడిన నేను మలగిన ఒక గాఢ స్మృతిని స్పృశించడం జరిగింది.

ఔను! ఈ తమల తీగ, నా స్మృతి దొంతరల ముడి విప్పింది.

ఇంతలో నా చెవిలో "ఒరేయ్ శ్రీమన్, నేన్రా విజయ్ బాబుని. నన్నంత సులభంగా పెకలించలేవురా నీ స్మృతిలోంచి" అన్నట్టనిపించింది.

విజయ్ బాబు. నాలో ఒక విద్యుత్తు పాకి అతని జ్ఞాపకాలు లిప్త పాటులో చుట్టు ముట్టాయి. విజయ్ బాబు గురించి ఆఖరి సారి విన్నది దాదాపు ముప్ఫయి ఏళ్ళ క్రితం!

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం మూడు గంటల సమయమది. రెండేళ్ల మా అమ్మాయి జ్యోతి ప్రొద్దున వచ్చింది వాళ్ళ తాతగారి ఊరి నుంచి. ఆవరణలో తిరుగుతూ చిన్న చిన్న పదాలతో ఏవో పాటలు పాడుతోంది.

ఇంతలో "నాన్నా! నాన్నా!" అంటూ నా దగ్గరికి వచ్చి బయట గుమ్మం వైపు చూపించింది. ఎవారాని చూసే సరికి హడావిడిగా జోగారావు కనిపించాడు.

చావు కబుర్లు ఇంకా సంచలన విషయాలు చేరవేస్తూ ఆనందపడే జోగారావు ఈ వేళప్పుడు వచ్చాడేంటబ్బా అని సంకోచిస్తూ ముందుకు వెళ్ళాను.

"నీకు తెలిసిందా?" అని అడిగాడు జోగారావు. ఏంటని అడిగాను.

"బాబురావు చనిపోయాడు ఇవాళ రామ్ నగర్ లో. నేను అక్కడి నుంచే వస్తున్నాను. అంత్యక్రియలు ఇంకొద్ది సేపట్లో ముగుస్తాయి రామ్ నగర్ స్మశాన వాటికలో" అన్నాడు జోగారావు.

నిర్ఘాంతపోయిన నేను కమలాపురిలో ఉంటున్న బాబురావు వాళ్ళ అక్క సుగుణగారికి ఈ విషయం ఎలా చెప్పాలని కంగారు పడుతుండగా, జోగారావు "సరే! నేను మిగతా వాళ్ళకి కూడా తెలియజేస్తాను" అని వెంటనే వెళ్ళిపోయాడు.

పరుగున సుగుణగారి ఇంటికి వెళ్లిన నేను గుండె చిక్క పట్టుకుని ఆవిడకి "మీ తమ్ముడు బాబు పోయాడట క్రొద్ది సేపటి క్రితం రాంనగర్లో" అని చెప్పాను. ఆవిడ నిశ్చేష్టురాలైంది. కొద్ది సేపటి దాకా నోట మాట పెగల్లేదు. రెండేళ్లక్రితమే తన భర్త రాఘవరావు అకాల మరణంతో కృంగిపోయిన ఆవిడకి ఈ వార్త అశనిపాతమైంది.

నేను ఒక గ్లాసులో నీళ్లందించాను కానీ ఆవిడ తీసుకోలేదు. ప్రక్కనే ఉన్న కుర్చీలో కూలబడి కళ్ళు మూసు కుంది. "శ్రీమన్! నా తమ్ముడు తుది శ్వాస దాకా తన వాగ్దానం నిలబెట్టుకున్నాడు. కానీ నా స్వయంకృతానికి ప్రాయశ్చిత్తం లేదు" అని ఆవిడ ఏడుస్తూ అనింది. సుగుణ గారు అన్న మాటకి అప్పటికి నాకు అర్థం తెలీదు.

కొంచెం సేపటికి తేరుకున్న సుగుణ గారు "ఇక నా వాళ్ళెవరూ మిగలలేదు. ఉన్న ఒక్క బంధం కూడా తెగి పోయింది. వాళ్ళ బావ అర్థంతరంగా పోయారు. వీడి జీవితం కూడా యాభై ఏళ్ళైనా నిండకుండానే ముగిసిపోయింది" అని భోరుమని విలపించింది.

విజయ్ బాబు ఉరఫ్ బాబూరావుని నేను చిన్నప్పటినుండి ఎరుగుదును. నా కంటే పద్దెనిమిది ఏళ్ళు పెద్దతను.

సుగుణ గారబ్బాయి వంశీ ద్వారా నాకు విజయ్ బాబు పరిచయం. సుగుణ గారిల్లు మా ఇంటికి దగ్గర్లోనే ఉండేది.

వంశీ నేనూ సమ వయస్కులం అలాగే ఒకే బడిలో చదివేవాళ్ళం. ఇంటి దగ్గర రోజూ కలిసి ఆడుకోవడం వలన వంశీ నాకు బాగా త్వరగా ఆత్మీయుడయ్యాడు. అలా వంశీ బంధువులతో పాటు వాళ్ళ మావయ్య విజయ్ బాబు కూడా నాకు బాగా తెలుసు.

విజయ్ బాబు ప్రతిభావంతుడు, చురుకైన వాడు. చక్కటి దస్తూరితో వ్రాయడంతో పాటు మంచి చిత్రాలు కూడా వేసేవాడు. కానీ జీవితంలో మాత్రం దారి తప్పి తన గమ్యాన్ని కోలేకపోయాడు. దీనికి కారణమేమిటని చిన్నప్పటి నుండి నా బుర్రలో తొలుస్తుండేది.

ఐతే విచిత్రంగా ఈ తమల తీగ దగ్గర ఈ రోజు మళ్ళీ బాల్యంలో నాకు విజయ్ బాబు గురించి తెలిసిన సంఘటనలు నన్ను చుట్టు ముడుతున్నాయి. నా జ్ఞాపకాలకు విరామమిస్తూ తమల తీగ నుంచి ఆర్ద్ర స్వరంతో విజయ్ బాబు

"శ్రీమన్! నీతో నా ఆవేదన వ్యక్త పరచాలనుకుంటున్నాను. నా దురదృష్ట జీవితానికి కారణమైన ఎన్నో బలమైన సంఘటనలను, అనుభవాలను నీ ద్వారా ఇతరులకు తెలియజేయాలనుకుంటున్నాను. నా ప్రతిభా పాటవాలు నన్ను అందలమెక్కించకపోగా నా బలహీనతలే కొండంతలుగా కనిపించి నన్ను చరిత్ర హీనుడిగా నిలబెట్టాయి. ఈ సమాజంలో నా ఉనికి ఎప్పుడో కనుమరుగైనా నా జీవిత పాఠాలు కొందరికైనా మార్గదర్శనం చెయ్యాలని ఆశిస్తున్నాను" అన్నట్లు వినిపించింది.

విజయ్ బాబు నాతో మళ్ళీ "నా స్వగతాన్ని నువ్వు ఇక్కడకు వీలైనప్పుడెప్పుడొచ్చినా ఆవిష్కరిస్తాను" అన్నట్లనిపించింది.

ఈ విచిత్రానుభూతి నుంచి నేను తేరుకునేలోగా "ఏవండీ! మీ టిఫిన్ చల్లారిపోతోంది. ఏం చేస్తున్నారు అంత సేపు అక్కడ ఆ చెట్ల దగ్గర" అని నా శ్రీమతి మంజరి నుండి బిగ్గరగా పిలుపొచ్చింది.

ఉలిక్కిపడి నేను నా ఆలోచనలను వీడి వడిగా ఇంట్లోకి అడుగులు వేసాను. అప్పుడే ఆ తమలపాకు తీగ నుంచి కొన్ని పెద్ద ఆకులు వెంటనే రాలడం గమనించాను. ఇది జరిగిన తర్వాత రోజు నేను మళ్ళీ ఆ తమల తీగ దగ్గరకి వెళ్లి క్రితం స్పృశించిన చోటే మళ్ళీ ఆసక్తిగా తడిమాను.

"శ్రీమన్. త్వరగానే తిరిగి వచ్చావే! నా జీవిత కథని నా చిన్నప్పటి నుంచి జరిగినది క్రమంగా చెబుతాను విను" అని విజయ్ బాబు చెప్పటం మొదలు పెట్టాడు.

విజయ్ బాబు స్వగతం

విజయ్ బాబు తన కథని చెబుతున్నాడు

"శ్రీమన్! జీవితంలో నా తొలి మజిలీ బెల్లంపల్లిలో. అది పంతొమ్మిది వందల నలభైల కాలం. నాకు గుర్తున్న

నాలుగైదేళ్ల వయస్సప్పటి జ్ఞాపకమేమిటంటే అప్పటికి కొంత కాలం క్రితమే నేను సుగుణక్క బెల్లంపల్లిలో సాంబశివరావు గారింట్లో చేర్చబడ్డాము. వారింట్లో మా ప్రవేశం గూర్చి చెప్పాలంటే చాలా దుఃఖంగా, భారంగా ఉంటుంది.

నేను పుట్టిన ఏడాదికే మా అమ్మ చనిపోవడం వల్ల మా నాన్న సీతాపతిరావుకి మేనమామైన సాంబశివరావు తాతగారు మమ్మల్ని పిఠాపురం నుండి బెల్లంపల్లి రప్పించారు. నాన్నకి సికింద్రాబాదులో రైల్వే ఆఫీసులో ఉద్యోగం ఇప్పించి ఆయన తన పెద్దమ్మాయి కమలనిచ్చి మళ్ళీ పెళ్లి చేసారు.

ఈ పుణ్యంతో బాటు తన కూతురు కమల కష్ట పడుతుందని చిన్న పిల్లలమైన నన్ను, సుగుణక్కని ఆయన దగ్గర పెంపకానికి ఇక్కడ బెల్లంపల్లిలో ఉంచారు. నాకు గుర్తున్నఈ సమయానికి ఇక్కడొక పెద్ద బంగళాలో సాంబశివరావు తాతగారు, ఆయన భార్య పార్వతమ్మ, వాళ్ళ పిల్లలు రమ, కేశవ, చిట్టి, సుమతి ఇంకా ఆయన తల్లిగారు ఉన్నారు.

సింగరేణి కాలియరీస్ వారి ముఖ్యమైన బొగ్గు గని బెల్లంపల్లి క్షేత్రంలో లేబర్ ఆఫీసర్ హోదాలో ఉన్న సాంబశివరావు తాతగారికి పెద్ద బంగళా, కారుతో బాటు నౌకర్లను కూడా ఉద్యోగ సంస్థ ఆయనకి అమర్చింది.

చిన్నప్పుడు నేను అమ్మా అని ఎవరిని పిలిచానో గుర్తు లేదు. నాకు ఊహ వచ్చేసరికి పార్వతమ్మగారిని అమ్మమ్మా! అని పిలవటం గుర్తుంది. అది కూడా పార్వతమ్మగారిని నేను అమ్మమ్మా అని ఎందుకు పిలవాలి? అమ్మా అని ఎందుకు పిలవకూడదో నాకు నాలుగేళ్లప్పుడు చిట్టి చెబితే తెలిసింది.

చిట్టి చెప్పాడు "ఒరే! బాబూరావ్ మీ అమ్మ చిన్నప్పుడే హరీ! అంది రా" అని.

అదేంటో అర్ధమవ్వకపోయినా నాకు స్పష్టత వచ్చిందేంటంటే నాకు ఇంకా నా అక్కకి అమ్మ లేదని. చిన్నప్పటినుండి భుక్తికి కష్టం లేకపోయినా నాకు ఇష్టమైనదేది అడగడానికి మాత్రం వీలుండేది కాదు.

మిగతా చిన్నపిల్లల్లా ముద్దు ముచ్చటలాంటివేమి నేనూ అక్కా ఎరుగము. పాపం! అక్క చిన్నప్పుడే పెద్దదై పోయి అమ్మమ్మకి ఇంటి పనులలో సహాయం చేస్తుండేది. ఆడ పిల్లలకి త్వరగా వచ్చే అర్ధం చేసుకునే గుణం, తప్పనిసరి సర్దుబాటుతనంతో బ్రతికేస్తోంది.

కష్టమల్లా నాకే! మన అనుకునే అమ్మా, నాన్నా దగ్గర లేకపోవడం, పసి పిల్లల వరాలైన తల్లిదండ్రుల గారం, ముద్దు మురిపాలు ఏవీ దొరకని నాకు ఎలా బ్రతకాలో తెలియక చాలా ఏడుపొచ్చేది. అమ్మ ఒడి, లాలన నాకెప్పుడూ అనుభవంలోకి రాలేదు.

ఇవాళ అమ్మమ్మ మళ్ళీ గట్టిగా కసురుకుంది "పోరా! దరిద్రపు వెధవా" అని. సుమతి, పిన్ని వరసైనా నా కంటే మూడేళ్లే పెద్దది. తను తింటున్న లడ్డు నాకింకోటి కావాలని అడిగినందుకు అమ్మమ్మ నన్ను తిట్టింది.

ఎగిసి వస్తున్న కన్నీటిని ఆపుకుంటూ బయటికి దూరంగా పరుగెత్తి ఇదిగో, ఎప్పటిలా ఒక చెట్టు క్రింద బండ రాయి మీద కూర్చుని ఏడుస్తున్నాను "అమ్మా! నువ్వెక్కడున్నావ్? నన్నెందుకు వదిలి వెళ్లావ"ని.

అక్క వచ్చి "బాబూ! ఏంట్రా ఇక్కడ కూర్చుని ఏడుస్తున్నావ్? ఇదిగో నా లడ్డూ తీసుకో" అంటూ నా తల నిమిరి చేతిలో తన లడ్డు పెట్టింది. ఇలా నేను ఇంట్లో వాళ్ళ మీద అలిగి దూరంగా వెళ్ళిపోయి ఏడుస్తున్నప్పుడల్లా అక్క వెతికి నన్ను పట్టుకుని ఇంటికి తీసుకొచ్చి సముదాయించేది.

ఈ బంగళాలో తాతగారు, అమ్మమ్మ ఎప్పుడూ ఇంటికి వచ్చిపోయే వాళ్ళతో తీరిక లేకుండా ఉండేవారు. నాన్న కూడా మా దగ్గరకి రావడం ఎప్పుడో జరిగేది.

అక్క నాకు చెప్పింది. నాకింకా పూర్తిగా ఊహ తెలియనప్పుడు నాన్న అమ్మతో పాటు వచ్చి వెళ్లాడని.

అప్పుడే అమ్మ మొదటి కాన్పుకి పుట్టింటికి వచ్చిందిట, మాకు క్రొత్త చెల్లెలు సుభద్ర పుట్టిందట. ఆ తరువాత నాకు కొంచెం జ్ఞాపకమున్న సమయానికి పెద్ద పిన్ని రమ పెళ్లి జరిగింది. నాకు గుర్తున్నది నాన్నని చూడటం అప్పుడు బెల్లంపల్లికి పెళ్ళి కోసం వచ్చినప్పుడే. పెళ్ళికి ఎంతో దూరాలనుంచి చుట్టాలు చాలామంది వచ్చారు.

ఈ పెళ్లిలోనే నేను మొదటిసారి ఫోటో దిగాను. పెళ్లి కూతురు, పెళ్లి కొడుకుతో పాటు పెళ్ళికి వచ్చిన దగ్గర బంధువులు దాదాపు యాభై మందితో తాతగారు ఎన్నో తరాలు గుర్తుంచుకునే ఒక చక్కటి ఫోటో తీయించారు. అది మాకొక అపురూప చిత్రంగా మిగిలింది.

పెళ్ళికి వచ్చిన వాళ్లలో ముప్పై మంది దాకా పిల్లలం మేము పోగయ్యాము. ఇక పెళ్లిలో మా హడావిడి ఇంతా అంతా కాదు. ఈ పెళ్లప్పుడే తెలిసింది నాకు ముగ్గురు మేనత్తలున్నారని. వాళ్ళని చూడటం అదే మొదటిసారి. వాళ్ళు కూడా చంకన పిల్లలతో పెళ్ళికి వచ్చారు.

పెళ్లికి వచ్చిన అమ్మ "కమల"ని చూస్తే చాలా బావుందనిపించింది. కొంచెం ఊహ వచ్చింది కానీ ఆవిడని అమ్మా అని బెరుకుగానే పిలిచేవాడిని. అమ్మది ఎక్కువగా మాట్లాడే స్వభావం కాదు. అమాయకంగా ఉండేది.

పెళ్ళైపోయిన తరువాత రమ పిన్ని హైద్రాబాదుకి తన అత్తారింటికి వెళ్ళిపోయింది. వాళ్ళతో బాటే అమ్మా, నాన్నా ఇంకా ఇతర బంధువులందరూ వాళ్ళ ఊళ్లకు వెళ్లిపోయారు. కేశవ, చిట్టి నా కంటే ఎనిమిదారేళ్ళు పెద్ద వాళ్ళు. వీళ్ళతో పాటు సుమతి, సుగుణక్కతో కలిసి నా ఆట పాటలు గడిచేవి. మమ్మల్నందరినీ బెల్లంపల్లిలోని ఒకే మిషనరీ స్కూల్లో చేర్పించడం వల్ల అందరం తాతగారి కార్లో బడికి వెళ్ళే వాళ్ళం.

తాతగారు అందరిని బాగా చదువుకోమని చెబుతుండే వారు. అమ్మమ్మకి మాత్రం ఇంట్లో ఎప్పుడూ బోలెడు పనులుండేవి. కేశవ చురుకు కాకపోయినా శ్రద్ధగా, పుస్తకాల పురుగులా చదువుతుండే వాడు. ఇక చిట్టి చదువు సంధ్యల కన్నా ఆటల మీదా, మిగతా పిల్లల్ని ఆట పట్టించడం పట్ల బాగా చురుకుగా ఉండేవాడు.

చిన్నప్పటినుండీ ఏ పని చెయ్యాలన్నా నేను ఎడమ చేత్తోనే చేసేవాడిని. దీంతో పిల్లలందరూ నన్ను ఎగతాళి చేస్తుండేవారు పుర్ర చెయ్యోడు, తొంటకలి గాడని. ఎడమ చేతి వాటమున్న పిల్లలని మా చిన్నపుడు ఇక్కడ అలా పిలిచేవారు. నేను ఏ వస్తువైనా ఎడమ చేత్తో ఇవ్వటాన్ని అశుభమని పెద్ద వాళ్ళు భావించేవారు.

నేనిది కావలిసి చేయటం లేదని, నాకు అప్రయత్నంగానే ఎడమ చేయి పని చేస్తుందని చెప్పినా వినిపించుకునే వారు కాదు.

ఇక నేను వ్రాయటం కూడా ఎడమ చేత్తోనే చేసేవాడిని. ఇంట్లో పెద్దవాళ్ళు ఇది మానమని నా చేతి వేళ్ళ మీద ఎన్నోసార్లు కొట్టి బలవంతంగా నా చేతి వ్రాతని కుడి వైపుకి మార్చారు. ఈ నిర్బంధపు చర్యల వల్ల నాకెంతో ఇబ్బంది కలిగేది. దీని ప్రభావం నా మస్తిష్కంపై ఎలా ఉంటుందో ఎవ్వరికీ అవగాహన లేకపోయింది.

ఇంత ఇబ్బంది పడ్డా ఎంతో కష్టపడి నేను త్వరలోనే కుడి చేత్తోనే ముచ్చటగా వ్రాయటం నేర్చుకున్నాను. చక్కగా బొమ్మలు కూడావేయటం మొదలెట్టాను. ఐతే వీళ్ళెవరూ దీన్ని గుర్తించకపోగా, అవకాశమొచ్చినప్పుడల్లా నా ఎడమ చేతి వాటాన్ని గేలి చేయటం మాత్రం పరిపాటైంది. మందలో పశువులా, ఒక ప్రభుత్వ సంక్షేమ హాస్టల్లో పిల్లవాడిలాగా నా ప్రతిభకి, పట్టుదలకు తగ్గ గుర్తింపు, ప్రోత్సాహం ఉండేది కాదు.

తాతగారు పొడుగ్గా, మంచి విగ్రహ పుష్టి ఇంకా వర్చస్సుతో ఉండేవారు. ఆయనంటే ఉద్యోగులు, పనివాళ్ళు ఇంకా చుట్టాలు తో గౌరవంగా ఉండేవారు. కానీ ఆయన గంభీరమైన ప్రవర్తన ఇంకా క్రమశిక్షణ మాత్రం చిట్టి మీద అంత ప్రభావం చూపలేదు. తాతగారికి ఇష్టం లేని పనులు కనపడకుండా చేసేవాడు.

చూడటానికి చిట్టి అమాయకంగా కనపడేవాడు కానీ ఎన్నో గడుసు పనులు, చేతి వాటం ప్రదర్శించేవాడు. తాతగారితో తరచు చీవాట్లు తిన్నా తన ప్రవర్తన మార్చుకునేవాడు కాదు. అమ్మమ్మ కూడా చిట్టికి వత్తాసు పలికేది.

చిట్టి నన్ను భయపెట్టి లోబరుచుకుని తను చేసే అల్లరిలో, చిల్లర దొంగతనాలలో నన్ను భాగస్వామిని చేసేవాడు. మెల్లగా నేను కూడా చెడ్డ పిల్లల జాబితాలో చేరిపోయాను. దీని పర్యవసానం నా జీవితం మీద ఎంత గాఢంగా ఉంటుందో ఎవరూ ఊహించలేకపోయారు. అస్సలు నా గురించి అంత దీర్ఘంగా ఆలోచించే తీరిక, బాధ్యత నన్నొదిలేసిన నాన్నకు గాని పెంపకానికి తీసుకొచ్చిన తాతగారికి గానీ లేకపోయింది.

కాలం గడిచిపోతోంది. ఇక్కడ ఇంట్లో మాత్రం ఎప్పుడూ సందడే. ప్రతి ఏడాది ఒకరి తరువాత ఒకరు అమ్మ, రమ పిన్ని కాన్పుల కోసం వస్తుండేవారు. వీరు కాకపోతే తాతగారి మిగతా బంధువుల రాకతో ఇంట్లో ఎప్పుడూ కోలాహలంగా ఉండేది. ఊహ తెల్సిన తరువాత నేనెప్పుడూ బెల్లంపల్లి దాటి వెళ్ళలేదు. కానీ ఊళ్ళో ఉండే రైల్వే స్టేషన్ ఇంకా అక్కడ వచ్చే రైళ్లను చూడాలంటే చాలా ఉత్సాహంగా ఉండేది. నేనెప్పుడు రైలెక్కుతానా అని ఉబలాటంగా ఉండేది.

నాన్న ఎప్పుడైనా ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు నాన్నతో వెళ్లి క్రొత్త ప్రదేశాలు చూడాలన్న ఆశ ఉండేది. కొన్నాళ్ళకు అనుకోకుండా నా కోరిక ఒక విధంగా తీరింది.

(కొనసాగింపు వచ్చే నెలలో)

COMMENTS